

Toetsing Wnb nader onderzoek

Ontwikkeling woningbouw, Enter

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Gemeente Wierden
J. Niemeijer
Plantsoenlaan 1
7642 EC Wierden

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	200701
Datum:	18-11-2020
Projectleider:	N. Otten
Opgesteld:	N. Otten
Gecontroleerd:	G. Lubbers
Status:	Concept
Versie:	1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	5
3	Natuurwetgeving	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Bescherming van soorten	11
4	Methode	12
4.1	Bureauonderzoek	12
4.2	Veldonderzoek.....	12
5	Beschermde soorten	17
5.1	Vleermuizen	17
5.2	Vogels	25
5.3	Grondgebonden zoogdieren.....	27
6	Conclusie	29
6.1	Soortenbescherming	29
6.2	Ontheffing noodzakelijk	30
6.3	Uitvoerbaarheid van de plannen	30
6.4	Geldigheid onderzoek.....	31
7	Literatuur	32
	Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving	33
	Bijlage 2: Sonogrammen	39
	Bijlage 3: Impressie opgehangen vleermuiskasten	40
	Bijlage 4: Groenbeheerplan	42

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens nieuwbouwwijk De Berghorst te Enter uit te breiden. Hiervoor moet grond bouwrijp worden gemaakt. Hierbij zal een bosschage, houtwal en woning met schuur moeten worden verwijderd.

In verband met deze plannen is er reeds een toetsing uitgevoerd aan de natuurwetgeving en aan het natuurbeleid (Eelerwoude, 2020). Uit deze toetsing kwam naar voren dat nader onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw en grondgebonden zoogdieren noodzakelijk is.

Nader, gericht veldonderzoek is noodzakelijk om aan te tonen, dan wel uit te sluiten dat aanwezige gebouwen/bomen een functie hebben als verblijfplaats voor beschermde soorten. Duidelijk moet dan ook worden om welke soort(en) en aantallen het gaat en wat de eventuele functie van de gebouwen en bomen is voor deze soort(en). Uit het onderzoek komt naar voren of de voorgenomen ontwikkelingen consequenties hebben voor de aanwezige beschermde natuurwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen direct ten noorden van Enter (Overijssel) en naast de reeds ontwikkelde fase 1 van nieuwbouwwijk de Berghorst (afbeelding 1). Voor fase 2 zal opnieuw een stuk bouwrijp worden gemaakt ten behoeve van woningbouw en verdere inrichting van de woonwijk. Het plangebied van fase 2 bestaat voor een groot gedeelte uit agrarische percelen waaronder een maisakker, paardenweide en een semi-intensief beheerd weiland. Daarnaast zijn er enkele houtwallen en elzensingels aanwezig evenals een vrijstaand huis met bijbehorende garage en achterliggende bosschage. Het woonhuis is gebouwd in 1970 en bevat een pannendak en een spouwmuur, de naastgelegen garage beschikt niet over een spouwmuur maar wel over een pannendak. De houtwallen en elzensingels bestaan grotendeels uit Canadese populieren, essen, zomereiken en zwarte elzen met ondergroei van braam, fluitenkruid en trosvlir. De bosschage naast het vrijstaande huis bestaat uit Italiaanse populieren, Spaanse aken en zomereik met ondergroei van trosvlir en hazelaar. De omgeving bestaat uit relatief kleinschalig beheerde agrarische percelen met veel houtwallen, elzensingels en bosschages.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Voor het ontwikkelen van woningbouw en verdere inrichting van de wijk, zoals het aanleggen van wegen en het aanplanten van groen, dient het plangebied bouwrijp te worden gemaakt. Hierbij wordt een woning met bijbehorende garage verwijderd evenals de hierachter liggende bosschages (afbeelding 2). Daarnaast zal de houtwal, welke in het verlengde ligt van de Eversdijk aan de Wierdenseweg ook worden verwijderd. Deze houtwal bestaat uit oude Canadese populieren, essen, zomereiken en zwarte elzen met een ondergroei van braam, fluitenkruid en trosvlir. Mogelijk zullen ook enkele zwarte elzen ten noordoosten van de Eversdijk worden verwijderd ten behoeve van de geplande ontwikkeling.

Afbeelding 1: Ligging plangebied ten opzichte van Enter (ESRI, 2020).

Afbeelding 2: Luchtfoto plangebied (ESRI, 2020).

Afbeelding 3. Huidige inrichtingsplan fase 2 woningbouw Enter (tekening van initiatiefnemer).

Afbeelding 4a: Impressie plangebied, situatie op 19-05-2020.

Afbeelding 4b: Impressie plangebied, situatie op 19-05-2020.

3 Natuurwetgeving

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied; de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw en grondgebonden zoogdieren.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) (NDFF, 2020).
- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

4.2 Veldonderzoek

Op basis van een aantal veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van vleermuizen, gierzwaluw en grondgebonden zoogdieren. De onderzoeken zijn uitgevoerd door N. Otten. Betreffende persoon is ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1: Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
15-06-2020	Kraamonderzoek vleermuizen, gebouwen & bomen en gierzwaluw	20:30 – 23:05	N. Otten	23 °C, droog, zwaar bewolkt, windkracht 1 Bft.
07-07-2020	Kraamonderzoek vleermuizen, gebouwen & bomen.	02:23 – 06:45	N. Otten	13 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft.
08-07-2020	Gierzwaluwonderzoek	20:00 – 22:30	N. Otten	17 °C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft.
14-07-2020	Kraamonderzoek vleermuizen/gierzwaluw	20:35 – 23:10	N. Otten	17 °C, droog, betrokken, windkracht 1 Bft.
24-08-2020	Baltsonderzoek/plaatsen cameravallen	20:03 – 23:55	N. Otten	15 °C, licht, zwaar bewolkt, windkracht 1 Bft.
09-09-2020	Baltsonderzoek/verplaatsen cameravallen	20:30 – 23:35	N. Otten	19 °C, droog, betrokken, windkracht 1 Bft.
28-09-2020	Ophalen cameravallen	21:30 – 22:00	N. Otten	10 °C, droog, betrokken, windkracht 2 Bft.

4.2.1 Vleermuizen

Gebouwen

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het ‘Protocol voor vleermuisinventarisaties’ dat in januari 2017 is geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het protocol is daarmee aangepast naar de meest recente wetenschappelijke inzichten.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de soortensamenstelling, de aantallen, de gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en laatvlieger vanwege de geschiktheid van het type bebouwing voor deze soorten. Uiteraard is tijdens de veldbezoeken ook aandacht besteed aan eventuele andere beschermde vleermuissoorten binnen het plangebied. Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector, model Batlogger M. Dit model maakt vleermuisgeluiden niet alleen hoorbaar, maar neemt deze ook op zodat de geluidsopnames gebruikt kunnen worden voor verdere (soort)analyses.

In totaal zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd: drie in de kraamperiode van vleermuizen, twee in de baltsperiode. Het kraamonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en/of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens het uitvlieg- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en zonsopkomst. Het baltsonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van balts-, paar-, en/of winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de baltsactiviteit van vleermuizen, na zonsondergang tot middernacht. Tijdens dit tijdstip is de meeste baltsactiviteit bij vleermuizen waar te nemen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden.

Bomen

Omdat binnen het plangebied ook voor vleermuizen geschikte bomen aanwezig zijn (afbeelding 5), zijn deze holtes tijdens de kraamperiode voor het in/uitvliegtijdstip gecontroleerd op de aanwezigheid van boom

bewonende vleermuizen middels een endoscoop. Daarnaast is tijdens het baltsonderzoek regulier vleermuisonderzoek uitgevoerd middels een batlogger. De twee westelijk gelegen bomen met holtes blijven gehandhaafd tijdens de geplande ontwikkeling (afbeelding 5). Alleen de bosschage achter de woningen zal alsnog worden verwijderd. Deze boom met meerdere holtes is ook tijdens het reguliere veldonderzoek uitvoerig onderzocht. Omdat hierbij moeilijk kon worden voldaan aan het vleermuisprotocol 2017 (overzien 75% planlocatie) is ervoor gekozen om de holtes ook middels een endoscoop te inspecteren voor of na de reguliere veldbezoeken.

Afbeelding 5: Locaties van bomen met potentieel geschikte holtes voor boom bewonende vleermuizen (ESRI, 2020).

4.2.2 Vogels

Bij broedvogelinventarisaties voor de gierzwaluw wordt gewerkt volgens het Kennisdocument Gierzwaluw (Bij12, 2017). Hierbij worden waarnemingen die op broedgevallen of een territorium duiden in verschillende inventarisatierondes genoteerd op kaart. Vervolgens wordt op basis van deze waarnemingen een kaart met territoria vastgesteld.

Gierzwaluw

Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd in drie avondbezoeken met één veldmedewerker, waarvan minimaal 1 bezoek plaatsvond tussen 20 juni en 7 juli. Deze bezoeken hebben in alle situaties plaatsgevonden in de avond voorafgaand aan het vleermuisonderzoek, tijdens gunstige weersomstandigheden. Tijdens het onderzoek zijn bezette nesten geteld (in- en uitvliegende dieren). Tijdens dit tijdstip zoeken gierzwaluwen hun nesten op om te gaan slapen. Gedurende dit onderzoek worden tevens laagvliegende vogels genoteerd, met onderscheid tussen luidruchtige vluchten op huishoogte en bezoek van (waarschijnlijke) nestplaats.

4.2.3 Grondgebonden zoogdieren

Het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren als bunzing, egel, steenmarter en wezel is nog in ontwikkeling. In proefopstellingen worden diverse methodes en technieken toegepast. Goede ervaringen zijn er met de zgn. 'struikroverval'. Dergelijke struikrovervallen bestaan uit een PVC buis met venster waarbij een cameraval op 35 cm afstand van het lokmiddel (blikje sardientjes) is vastgeschroefd. Het geheel wordt in de PVC buis geschoven en vervolgens geplaatst (afbeelding 6). Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van twee struikrovervallen welke gedurende 5 weken op twee verschillende locaties hebben gelegen (tabel 2 & afbeelding 7).

Afbeelding 6: Voorbeeld van de zogenaamde 'Struikrover'.

Tabel 2: Datum plaatsing struikrovers binnen het plangebied (zie voor locaties afbeelding 6).

Nr.	Datum plaatsing	Datum verplaatsen/ophalen
1	24-08-2020	09-09-2020
2	24-08-2020	09-09-2020
3	09-09-2020	28-09-2020
4	09-09-2020	28-09-2020

Afbeelding 7: Locaties geplaatste struikrovers per nummer.

Overige beschermde soorten

In en rond het plangebied komen mogelijk nog een aantal andere beschermde soorten dan eerder beschreven voor. Voor een groot deel zal het gaan om algemeen voorkomende en van ontheffing vrijgestelde, beschermde soorten, maar ook de aanwezigheid van een aantal beschermde (nachtactieve) soorten kan niet op voorhand worden uitgesloten. Het veldwerk naar de groep van overige soorten is uitgevoerd tijdens en na afloop van de veldbezoeken naar vleermuizen en grondgebonden zoogdieren.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Vleermuizen

5.1.1 Voorkomen en functie

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in het gebied 6 soorten vastgesteld; gewone dwergvleermuis, laatvlieger, franjestaart, baard-/brandts vleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Hieronder wordt per soort ingegaan op welke functies het plangebied heeft voor deze soorten. Zie voor de resultaten op kaart bijlage 5.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuur en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn. Ze jagen hoofdzakelijk binnen en straal van 2-5 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en ze jagen in gesloten tot halfopen landschap.

Verblijfplaatsen

Tijdens het kraamonderzoek is in de woning één zomerverblijfplaats vastgesteld aan de noordzijde van het pand. De verblijfplaats betrof één uitvliegend dier achter de overhangende nokpan, vermoedelijk gaat het hierbij om een solitair mannetje, welke in veel gevallen gedurende het gehele jaar gebruik maakt van het plangebied (RVO, 2014). Dit beeld werd ook bevestigd tijdens het baltsonderzoek toen tijdens beide veldbezoeken een baltsend mannetje werd vastgesteld rondom het woonhuis.

Vleermuizen baltsen (ook wel sociale roep) in het najaar binnen een territorium om vrouwtjes te vinden en mee te lokken naar hun verblijfplaats om te paren. Zij vliegen daarbij op vaste routes, waarbij ze een sterke binding met een bepaald gebouw hebben en waar zich een paar- en/of baltslocatie bevindt. Baltsende mannetjes zijn dan ook een indicatie voor de aanwezigheid van een balts- en/of paarverblijfplaats. Vaak overwinteren deze mannetjes ook op deze locaties. Een locatie met een balts- en/of paarverblijfplaats kan dan ook aangemerkt worden als (vermoedelijke) winterverblijfplaats. Bij strenge vorst verhuizen ze echter vaak naar massawinterverblijfplaatsen, die niet binnen het plangebied aanwezig zijn of te verwachten door het ontbreken van geschikte gebouwen. De exacte plekken van de balts- en/of paarplekken zijn vaak niet duidelijk, aangezien ze tijdens het baltsen zelden in- of uitvliegen. Wel is de locatie op woningniveau vaak duidelijk.

Kader -Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Kader – Paarverblijfplaatsen

Definitie paar(verblijf)plaats in het vleermuisprotocol 2017: Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar ten minste een baltsend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren of komen zwermen. Welk gedrag is waar te nemen, is afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag en/of baltsroepen. (Zwermen bij het invliegen komt bij meer verblijfsfuncties voor.)

Een samenhang van waarnemingen kunnen duidelijk maken wat de waarde van een locatie is. Fanatiek roepende mannetjes zijn een belangrijke indicatie voor een paarverblijfplaats in het gebied. Maar wanneer is de roep nou een indicatie voor een paarverblijfplaats of wanneer is het gewoon een sociaal geluid? Om zeker te kunnen aangeven dat het om een baltsroep gaat voor het vaststellen van een paarverblijfplaats moet er gekeken worden naar verschillende factoren:

- aantal roepen; wanneer een vleermuis <5 roept, gaat het om een sociale roep. Wanneer de roep in lange series met regelmatige intervallen > 10 keer wordt uitgestoten gaat het om een baltsroep;
- vliegstijl; baltsactiviteiten gaan gepaard met vleugelslagen welke onderbroken worden met een glijdende vlucht;
- valse landingen; baltsende mannetjes worden vaak herhaaldelijk aanvliegend waargenomen bij bepaalde plaatsen op de muur, dit vaak in de hoeken van een gebouw of onder uitstekende delen van de wand;
- aantal uren na en voor zonsondergang en -opgang; baltsactiviteiten worden opgebouwd tot 4 uur na zonsondergang (met een piek in het 4e uur) en 4 uur voor zonsopkomst (piek op het 3e uur), om middernacht nemen de baltsactiviteiten iets af;
- tijd van het jaar; van juli tot augustus is er weinig baltsactiviteit in de eerste uren na zonsondergang, van augustus t/m oktober beginnen de baltsactiviteiten steeds vroeger op de avond;
- temperatuur en weersomstandigheden; bij hogere temperatuur in de avond zijn er meer baltsactiviteiten, bij heftige regen zijn er geen baltsactiviteiten aanwezig, andere weers- omstandigheden hebben geen invloed op de baltsactiviteiten.

Voordeel van het inventariseren tijdens de baltspiek is dat er makkelijk vastgesteld kan worden wat de territoriumgrenzen van het mannetje zijn, deze kunnen voor gewone dwergvleermuis circa 1,2 tot 10 ha groot zijn. Met deze gegevens kan de dichtheid van de paarplaatsen bepaald worden. Daarnaast is er een voordeel dat ook de aangrenzende gebieden makkelijk beoordeeld kunnen worden en of deze binnen het territorium vallen. Informatie over het territorium is belangrijk wanneer er in het plangebied een paarverblijfplaats wordt aangetroffen. Aan de hand van de informatie over de territoria in de omgeving kan aangegeven worden of er voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig zijn. Want ook in de paartijd verhuizen mannetjes regelmatig binnen hun territorium.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied wordt door de gewone dwergvleermuis gebruikt door diverse foeragerende en langsvliegende individuen. Tijdens het onderzoek werden gemiddeld 2 tot 5 gewone dwergvleermuizen waargenomen per

veldbezoek. Het foeragegedrag beperkte zich meestal tot ongeveer een half uur na het uitvliegtijdstip, waarbij veelal kortstondig werd gevoerageerd in de bosschage ten noorden van de woning.

Laatvlieger

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende aantalsontwikkeling zien). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. De jachtgebieden liggen in een straal van 1 tot 5 km (zelden meer) rondom de kolonie. Vliegroutes volgen waar mogelijk lijnvormige structuren, maar laatvliegers vliegen bij gunstige weersomstandigheden ook wel grote afstanden door open gebied.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van laatvlieger aanwezig.

Foerageergebied en vliegroutes

Gedurende de veldbezoeken in de kraamperiode zijn meerdere malen langsvliegende en kort foeragerende laatvliegers waargenomen op het pad richting de woning en rondom de bosschage ten noorden hiervan. Net als bij de gewone dwergvleermuis betroffen dit kort foeragerende dieren op het begin van de avond waarna de dieren vertrokken, vermoedelijk richting de landschapselementen in de omgeving.

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boombewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. De afstand tussen dagrustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer. Jachtplaatsen liggen meestal in open terrein, waar met snelle duiken op insecten gejaagd wordt. De rosse vleermuis jaagt vooral boven water en moerassige gebieden en ook wel rondom straatverlichting.

Verblijfplaatsen

De aanwezige boomholtes binnen het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boom bewonende vleermuissoorten. Boom bewonende soorten waaronder rosse vleermuis zijn hierbij niet waargenomen.

Foerageergebied en vliegroutes

Rosse vleermuis is meerdere malen overvliegend waargenomen, 's avonds vanuit het zuidwesten. De rosse vleermuis maakt hierbij geen gebruik van vliegroutes maar vliegt zonder referentiepunten (bomenrijen, bosranden etc.) door open gebied. Foeragerend is rosse vleermuis niet waargenomen.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis jaagt in een besloten, bosrijke omgeving en komt met uitzondering van de open landschappen in vrijwel heel Nederland voor, met name op de zandgronden in het midden en oosten van het land. De soort is hier vrij algemeen en leeft in kleine kolonies. De afstand tussen jachtgebieden en verblijfplaatsen bedraagt doorgaans niet meer dan 500 meter tot maximaal een 3 kilometer. In het zomer- en winterhalfjaar bewoont hij zowel gebouwen als bomen. De soort vliegt pas uit als het volledig donker is en staat bekend als verlichting mijddend.

Verblijfplaatsen

Tijdens de eerste twee veldbezoeken zijn waarnemingen gedaan van gewone grootoorvleermuizen rondom de woning en de garage. Vanwege de potentiële geschiktheid van de garage zijn deze tijdens alle veldbezoeken

inwendig gecontroleerd op de aanwezigheid van vrij hangende dieren, deze zijn telkens niet waargenomen. Tijdens het laatste veldbezoek in de kraamperiode is wederom specifiek gelet op de garage waaruit ditmaal 4 uitvliegende gewone grootoorvleermuizen afkomstig waren. Waarschijnlijk waren de dieren aanwezig tussen de dakpannen en de onderliggende beplating, waardoor vrij hangende dieren niet zichtbaar waren. De dieren vlogen uit via de altijd openstaande garagedeur en kwamen vermoedelijk via de binnenkant van het pand terecht in de holle ruimte tussen de pannen en de onderliggende houten beplating. Omdat tijdens eerdere veldbezoeken wel dieren waren waargenomen is specifiek gelet op de aanwezigheid van gewone grootoorvleermuizen in de schuur. Om deze reden kan redelijkerwijs worden gesteld dat het ook om maximaal 4 dieren gaat en een zomerverblijfplaats betreft.

Foerageergebied en vliegroutes

Tijdens de eerste twee veldbezoeken in de kraamperiode zijn enkele malen opnames gemaakt van gewone grootoorvleermuis rondom de twee binnen het plangebied aanwezige panden. Deze waarnemingen zijn gedaan na analyse van geluidsopnames met de Batlogger type M. Deze dieren zijn slechts kortstondig waargenomen (uit-/langsvliegend) en zijn later ook niet foeragerend waargenomen.

Baard-/Brandts vleermuis

De baard- en Brandts vleermuis zijn sterk gelijkende soorten waarbij in Europa pas sinds 1958 onderscheid wordt gemaakt. Verschillen met de baardvleermuis zijn bij volwassen dieren een lichte, goudgelige vacht op de rug en een lichte oorbasis. De geluiden die met een batlogger zijn opgenomen geven geen uitsluitsel over de soort. Van het buitenland is bekend dat de Brandts vleermuis voor zijn jachtterrein sterker dan de gewone baardvleermuis aan een bos- en waterrijke omgeving is gebonden. Hij wordt minder dan baardvleermuizen in de buurt van menselijke nederzettingen gevonden. De Brandts vleermuis jaagt vooral boven paden en open plekken in het bos en minder aan bosranden en houtwallen. Het vlieggedrag en het dieet lijken sterk op dat van de gewone baardvleermuis.

In het buitenland zijn zomerverblijfplaatsen gevonden in smalle spleten op zolders, in ruimten tussen dakbetimmering, dakpannen en in platte vleermuiskasten.

Verblijfplaatsen

Er is gedurende alle veldbezoeken slechts één opname bekend van een langsvliegende baard- of Brandts vleermuis. Er is hierdoor geen aanleiding om aan te nemen dat één van beide soorten verblijft in de panden binnen het plangebied.

Foerageergebied en vliegroutes

De waarneming betreft slechts één waarneming van een individu van één van beide soorten. Van essentieel foerageergebied of vliegroute is derhalve geen sprake.

Franjestaart

De franjestaart is in Nederland tamelijk zeldzaam. De franjestaart is vooral aan bosrijke omgeving en kleinschalig landschap gebonden en kan in dergelijke gebieden weer vrij algemeen zijn. Doordat de soort middels opname apparatuur (batlogger M) gemakkelijk van andere Myotis-soorten is te onderscheiden is het analyseren van gemaakte opnames een gemakkelijke manier om de aanwezigheid van franjestaart vast te stellen (afbeelding 9). Kolonies zijn in Nederland vooral gevonden in bomen en recent ook in gebouwen (spleetvormige ruimten en zolders van kerken en boerderijen). Heel soms ook in nestkasten en vleermuiskasten. Franjestaarten verhuizen regelmatig tussen deze verblijfplaatsen waarbij groepen zich vaak opsplitsen en hergroeperen. In Nederland gebruiken franjestaarten vooral ondergrondse ruimten zoals groeven, fortent, ijskelders en bunkers als winterverblijfplaats. Daarbij kruipen ze meestal diep weg in scheuren en kieren. Er is nog maar weinig bekend van het landschapsgebruik van de franjestaart. Toch lijken lijnvormige elementen als lanen, bosranden, bomenrijen, houtwallen en oeverbegroeiing van belang als oriëntatielijnen

tijdens het vliegen tussen verblijfplaats en jachtgebied. Waarnemingen van jagende franjestaarten zijn bekend van bosrijke gebieden met waterpartijen of waterrijke gedeelten.

Verblijfplaatsen

Er is gedurende alle veldbezoeken slechts één waarneming gedaan van een langs vliegende franjestaart. Dit betreft slechts één individu. Derhalve kan redelijkerwijs de aanwezigheid van een verblijfplaats in één van de panden en bomen worden uitgesloten.

Foerageergebied en vliegroutes

De waarneming betreft slechts één waarneming van een langs vliegend individu. Van essentieel foerageergebied of een vliegroute is derhalve geen sprake.

5.1.2 Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn twee verblijfplaatsen vastgesteld. Het gaat om één zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis (ook gebruikt als baltsverblijfplaats) in het woonhuis en één zomerverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis in het naastgelegen garagegebouw.

Als gevolg van de sloop van zowel het woonhuis als de garage zullen de verblijfplaatsen verdwijnen. Door deze ontwikkeling treedt verstoring op voor de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Hierdoor zijn maatregelen noodzakelijk om negatieve effecten te voorkomen of te beperken en om te allen tijde geschikte verblijfplaatsen aan te bieden. Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis maken gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. Rond het plangebied zijn naar verwachting dan ook diverse alternatieve verblijfplaatsen aanwezig. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt dan ook niet verwacht dat de gunstige staat van instandhouding voor gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis in het geding komt, vooral niet na het nemen van enkele maatregelen. Het vernietigen van verblijfplaatsen van vleermuizen is wel ontheffing plichtig. Hiervoor is een ontheffing aangevraagd bij de provincie Overijssel (ingediend op 08-09-2020).

Foerageergebied en vliegroutes

Tijdens de veldbezoeken zijn vaak kort, kleine aantallen (1-5) gewone dwergvleermuizen en laatvliegers foeragerend waargenomen. Dit betroffen slechts enkele dieren, vaak vroeg op de avond waarbij kort werd gefoerageerd in de bosschage ten noorden van de woning, waarna de desbetreffende dieren weer verder vlogen. Het vermoeden is dat verspreid in de gehele omgeving wordt gefoerageerd. Gezien het kleinschalige karakter van het plangebied is hier veel potentieel geschikt foerageergebied aanwezig. Het plangebied heeft geen functie als essentieel foerageergebied en/of vliegroute.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

5.1.3 Te nemen maatregelen

Om negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk. Te nemen maatregelen op hoofdlijnen:

- plaatsen van kasten voor gewone dwergvleermuis voorafgaand aan de werkzaamheden met compensatiefactor 4 per gevonden verblijfplaats (4 platte kasten en 4 bolle kasten zijn in oktober 2020 geplaatst zie H5.1.4);
- Realiseren van permanente verblijfplaatsen in nieuwbouwwoningen in overleg met de woningcorporatie;
- werken buiten de kwetsbare perioden van gewone dwergvleermuis. In deze situatie is de winterperiode de kwetsbare periode, omdat het pand goed is geïsoleerd dienen sloop werkzaamheden te worden uitgevoerd buiten de periode oktober – april (Bij12, 2017);
- Weken buiten de kwetsbare perioden van gewone grootoorvleermuis, In deze situatie betreft de actieve periode voor gewone grootoorvleermuizen de kwetsbare periode omdat in de winter geen gewone grootoorvleermuizen aanwezig zullen zijn in de garage. Sloop dient te gebeuren in de winterperiode tussen half oktober en april. Hiervan kan worden afgeweken indien de garage in de winterperiode natuurvrij is gemaakt (Bij12, 2017).
- voorkómen van lichtverstoring door bijvoorbeeld alleen verlichting te gebruiken waar het echt nodig is en geen uitstraling is naar de omgeving. Daarnaast kan gekozen worden voor vleermuis vriendelijke verlichting, met name omdat gewone grootoorvleermuis erg gevoelig is voor verstoring door licht;
- ongeschikt maken van huidige verblijfplaatsen in werkgebied;
- nieuwe verblijfplaatsen creëren in de toekomstige situatie;
- ecologisch werkprotocol opstellen;
- begeleiding tijdens de werkzaamheden.

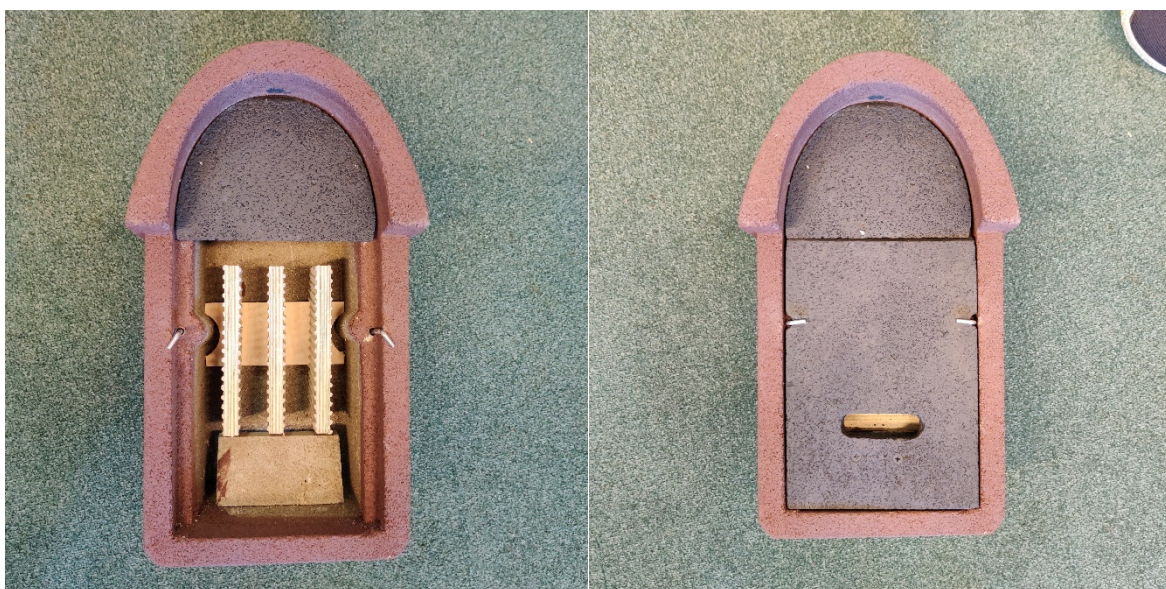
Conclusie: Als gevolg van de voorgenomen sloop van de woning als de naastgelegen schuur treden negatieve effecten op voor gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen. Een ontheffing is al aangevraagd, daarnaast zijn een aantal compenserende maatregelen in oktober 2020 al genomen (zie hiervoor H5.1.4).

5.1.4 Genomen maatregelen

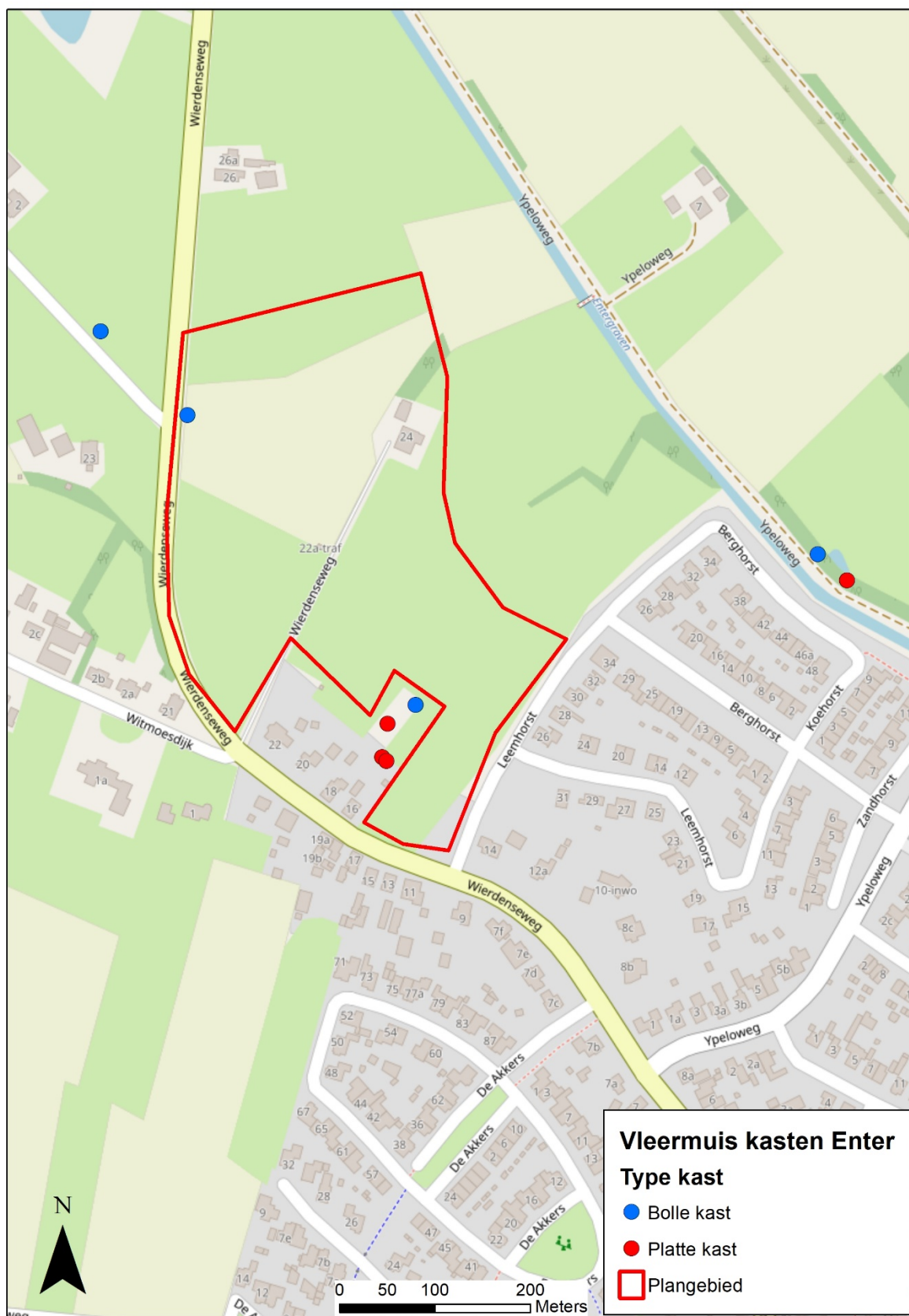
Als gevolg van de twee gevonden verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis zijn tijdelijke compenserende maatregelen genomen. Hierbij zijn ten behoeve van gewone dwergvleermuis 4 platte vleermuiskasten opgehangen (afbeelding 8) en 4 bolle kasten ten behoeve van de gewone grootoorvleermuis (afbeelding 9). Zie voor een impressie van de opgehangen kasten Bijlage 2.

Afbeelding 8: Platte kast afkomstig van 'Vivara Pro' opgehangen ten gunste van de gewone dwergvleermuis.

Afbeelding 9: Bolle kast afkomstig van 'Vivara Pro' opgehangen als tijdelijke compensatie van verlies van verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis.

Afbeelding 10: Locaties opgehangen bolle en platte vleermuiskasten.

5.2 Vogels

5.2.1 Voorkomen en functie

Tijdens het vogelonderzoek is in het gebied één soort vastgesteld waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, dit betreft één broedpaar van de boerenwaluw in de garage. Daarnaast is ook gelet op de aanwezigheid van gierzwaluw, deze soort kon mogelijk toegang krijgen tot het pand via de overhangende nokpannen. Nader onderzoek naar huismus is niet gedaan vanwege de aanwezigheid van vogelschroot, direct achter de dakgoot. De soort is ook niet aangetroffen. Hetzelfde geldt voor andere jaarrond beschermde soorten die regelmatig op dit soort locaties worden aangetroffen zoals steenuil en bosuil.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een trekvogel en alleen in de maanden mei, juni en juli in Nederland. Ook de gierzwaluw is voor zijn verblijfplaats in Nederland afhankelijk van de mens. Als verblijfplaats kiest de soort holtes en kieren tussen dakpannen en de tengels (panlatten), spouwmuur-isolatiegaten en diverse andere holtes. Deze vogels houden er een bijzondere leefwijze op na; de soort slaapt en paart in de lucht en komt alleen 'aan land' om te broeden.

Enkele gierzwaluwen zijn vastgesteld, hoog overvliegend, mogelijk hebben deze gierzwaluwen broedlocaties in de dorpskern van Enter. Er is geen enkele laag vliegende (nest indicerende) gierzwaluw aangetroffen binnen het plangebied. Derhalve kan worden gesteld dat er geen nestlocaties aanwezig zijn in het woonhuis of de naastgelegen garage.

Boerenwaluw

Boerenwaluw is in Nederland een echte cultuurvolger. De soort maakt zijn nest aan balken bij voorkeur in boerenschuren en -loodsen. Van april tot oktober verblijven deze trekvogels in Nederland, de winter wordt in Afrika doorgebracht. De soort laat sinds de eeuwwisseling weer een lichte toename zien na een sterke daling in de afgelopen eeuw. Deze toename wordt toegeschreven aan een hoger broedsucces en een toename van het aantal professionele en hobbymatige paardenstallen (SOVON, 2014).

De oorspronkelijke aanwezigheid van boerenwaluw waren tijdens het eerste veldbezoek in het plangebied (19-05-2020) alleen vastgesteld in de vorm van een oud nest wat minimaal een jaar niet is gebruikt in de garage. Tijdens het vleermuisonderzoek bleek dat er wel een nest met jongen aanwezig bleek te zijn (afbeelding 11).

Afbeelding 11: Nest van boerenzwaluw met jongen.

5.2.2 Effecten en ontheffing

Verblijfplaatsen van gierzwaluw en boerenzwaluw zijn jaarrond beschermd. Alleen boerenzwaluw is broedend binnen het plangebied vastgesteld. Er geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Binnen het plangebied is één broedlocatie van boerenzwaluw aanwezig in de garage naast het woonhuis. Als gevolg van de voorgenomen sloop verdwijnt de broedlocatie.

Boerenzwaluw is een zeer lastige soort om compenserende maatregelen voor te nemen doordat ze sterk gebonden is aan agrarische activiteiten (vee) en insecten. Op het moment dat deze agrarische activiteiten verdwijnen, vertrekken daarbij ook de aanwezige boerenzwaluwen. Met het verdwijnen van de agrarische activiteit (paardenweitjes) verdwijnt daarmee ook dit individuele broedpaar, zelfs als de broedlocatie gehandhaafd blijft. Om deze redenen is het lastig om compenserende maatregelen te nemen voor boerenzwaluw. Het plaatsen van nestkommen of nestlatjes zal geen effect hebben, omdat niet het aantal nestplaatsen in een schuur limiterend is, maar de aanwezigheid van vee en geschikte schuren zoals oude ligboxenstallen, paardenstallen of open kapschuren. Dergelijke locaties zijn veelvuldig aanwezig aan de Wierdenseweg en de Witmoesdijk, in directe nabijheid van het plangebied. De soort neemt in Nederland significant toe en de staat van instandhouding wordt beoordeeld als gunstig (www.sovon.nl). In de omgeving van het plangebied zijn diverse agrarische erven en geschikte, alternatieve nestlocaties aanwezig. Het verdwijnen van deze nestlocatie zal geen effect hebben op de staat van instandhouding van de soort. Omdat de soort wel ontheffing plichtig is bij negatieve effecten, is voor de soort een ontheffing aangevraagd. In overleg met het bevoegd gezag wordt bekeken of, waar en hoe eventuele compenserende maatregelen aan de orde zijn.

5.2.3 Te nemen maatregelen

Om negatieve effecten op boerenwaluw te voorkomen of te beperken dienen een aantal aanvullende maatregelen genomen te worden. Op hoofdlijnen betreffen dit:

- werken buiten de kwetsbare periode van de boerenwaluw. In deze situatie betreft dit de broedperiode. De broedperiode van april tot september.
- Behouden van vee in de omgeving, belangrijk hierbij is dat de paarden welke aanwezig zijn binnen het plangebied aanwezig blijven in de omgeving.

Conclusie: Als gevolg van de voorgenomen sloop van de garage zal de nestlocatie van boerenwaluw verdwijnen. Een ontheffing is noodzakelijk, ook dienen mitigerende maatregelen te worden genomen zoals de sloop van de schuur buiten de kwetsbare periode van boerenwaluw (april – september).

5.3 Grondgebonden zoogdieren

5.3.1 Voorkomen en functie

Tijdens het veldonderzoek middels de zogenaamde struikrovervallen zijn verschillende soorten zoogdieren (en vogels) vastgesteld (zie tabel 3 & 4). Hierbij zijn beschermde soorten als bunzing, steenmarter en wezel niet vastgesteld. Wel vastgesteld is de aanwezigheid van egel rondom het woonhuis en de garage. Zie voor de locaties van de cameravallen afbeelding 7.

Tabel 3: waargenomen zoogdieren tijdens het struikroveronderzoek per camera. * zonder provinciale vrijstelling van de provincie Overijssel; ** aardmuis of veldmuis.

Camera Nr.	egel*	rosse woelmuis	huisspitsmuis	bosmuis	woelmuis spec.
Camera 1	x	x	x	x	x
Camera 2		x	x	x	
Camera 3	x		x	x	x
Camera 4				x	

Tabel 4: waargenomen vogelsoorten tijdens het struikroveronderzoek per camera.

Camera Nr.	koolmees	roodborst	ekster	winterkoning	haas	merel
Camera 1	x	x	x			
Camera 2						
Camera 3		x		x		
Camera 4	x	x		x	x	x

Egel

Egel is een algemene soort van tuinen, bosranden en struweel. Deze voornamelijk schemer- en nacht actieve soort verblijft in moeilijk te vinden nesten van bladeren en mos, meestal aanwezig diep in het struweel.

Op camera 1 en 3 zijn egels waargenomen, op camera 1 is egel veelvuldig waargenomen (7 keer). Beide cameravallen waren geplaatst rondom de schuur en de woning. Egel is een soort die zich goed heeft aangepast aan het leven in een door mensen gedomineerde omgeving. Op de cameravallen in de bosschage ten noorden van de woning en in de houtwal zijn geen egels waargenomen. Omdat de bodembeplanting minder dicht is was dit ook de verwachting. Vermoedelijk komen enkele individuen van egel voor in de beplanting rondom het woonhuis.

5.3.2 Effecten en ontheffing

Egels zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De soort is in Overijssel vanwege de negatieve aantalsontwikkeling en trend geplaatst op de lijst van ontheffingsplichtige soorten.

Het onderzoek middels cameravallen heeft zich gericht op het vaststellen van de aanwezigheid van essentieel leefgebied van het plangebied voor grondgebonden zoogdieren. Vanwege de hoeveelheid waarnemingen kan gesteld worden de directe omgeving van de woning en de garage onderdeel uitmaakt van de essentiële leefomgeving van egel. Aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) overige grondgebonden zoogdieren als steenmarter, wezel, hermelijn en bunzing kunnen middels dit onderzoek worden uitgesloten.

Het verwijderen van de beplanting rondom de woningen heeft een negatief effect op het leefgebied van egel en zal leiden tot verstoring en het verdwijnen van verblijfplaatsen. Er is in de omgeving van het plangebied op enige afstand alternatief leefgebied aanwezig in de tuinen van omliggende woningen en erven. Bij de realisatie van de nieuwbouwwijk zal op termijn weer nieuw leefgebied ontstaan in de tuinen van woningen en openbare groenvoorzieningen. Gelet op het algemene voorkomen van de soort en de beperkte schaal en omvang van de voorgenomen ontwikkeling is van een aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de egel geen sprake. Wel zullen maatregelen moeten worden genomen om negatieve effecten op individuen te voorkomen en alternatief leefgebied en verblijfplaatsen aan te bieden tijdens de ontwikkeling van de nieuwbouwwijk. Omdat de egel niet langer is vrijgesteld van ontheffing en er sprake is van negatieve effecten dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de provincie Overijssel.

5.3.3 Te nemen maatregelen (tijdelijk)

Om negatieve effecten op egel zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk. Te nemen maatregelen op hoofdlijnen:

- werken buiten de kwetsbare perioden van de soort. In deze situatie betreft dit de winterslaaperperiode. De winterslaaperperiode loopt afhankelijk van de weersomstandigheden van november tot april;
- handmatig verwijderen aanwezige struweel rondom de woning en de garage;
- nieuwe leefgebied creëren door het groen inrichten van de nieuwe woonwijk (zie groenplan bijlage 4);
- ecologisch werkprotocol opstellen;
- begeleiding tijdens de werkzaamheden.

5.3.4 Te nemen maatregelen (permanent)

Permanent te nemen maatregelen zijn het natuurlijk inrichten van het plangebied. Op de tuinen kan weinig invloed worden uitgeoefend, desondanks is er ook veel openbare ruimte aanwezig welke dient te worden ingericht. Hiervoor is een groenplan opgesteld (bijlage 4). Hierbij wordt gebruik gemaakt van inheemse boomsoorten waaronder een extensief maaibeheer wordt toegepast. Daarnaast worden verspreid bodembedekkende heesters aangeplant. Een dergelijke inrichting zorgt in combinatie met de te realiseren tuinen voor een toename van het geschikt leefgebied voor egel binnen het plangebied en op termijn dus geen schade aan de gunstige staat van instandhouding.

Conclusie: Als gevolg van het verwijderen van de beplanting rondom de woning en de schuur is er sprake van een tijdelijk negatief effect op het leefgebied van egel. Een ontheffing Wet natuurbescherming bij de provincie Overijssel is hiervoor al aangevraagd.

6 Conclusie

Op basis van het vleermuisonderzoek en vogelonderzoek (huismus en gierzwaluw) worden de onderstaande conclusies getrokken.

6.1 Soortenbescherming

Uit het nader onderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de beschermde soorten: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, boerenzwaluw en egel. Als gevolg van de geplande werkzaamheden worden negatieve effecten op verblijfplaatsen en essentieel leefgebied voor deze soorten verwacht.

Tabel 5: Kwetsbare periode per soort.

	Jan	Feb	Maa	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Gewone dwergvleermuis												
Gewone grootoorvleermuis												
Boerenzwaluw												
Egel												
Broedvogels algemeen												

6.1.1 Vleermuizen

Naast het werken buiten de kwetsbare perioden voor vleermuizen en de genomen tijdelijke maatregelen. Zullen in de nader te bouwen nieuwbouwwijk permanente voorzieningen worden geplaatst voor gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Hierbij is het van belang dat nieuwe voorzieningen voor gewone grootoorvleermuis niet worden gerealiseerd in een sterk verlichte omgeving.

6.1.2 Boerenzwaluw

Voor boerenzwaluw is voedsel en geschikte broedlocaties als open kapschuren limiterend. Hierbij is primair belangrijk dat er vee aanwezig is welke zorgen voor een geschikt voedselaanbod. Secondair is ook de aanwezigheid van geschikte broedschuren van belang. Omdat het niet mogelijk is om een dergelijke schuur binnen een woonwijk te realiseren en omdat het voedselaanbod limiterend is zal de nadruk worden gelegd op het aanbod van voedsel. Er zijn verschillende geschikte schuren aanwezig in de omgeving, in deze schuren zijn de aantallen van boerenzwaluw bijna ongelimiteerd mogelijk. Derhalve is het belangrijk dat het voedselaanbod in de omgeving gegarandeerd blijft. Direct ten noorden van het plangebied zijn enkele koeien aanwezig, welke ook aanwezig blijven omdat dit stuk niet zal worden bebouwd in fase 2 van het woningbouw project. De paarden welke wel binnen het plangebied aanwezig zijn zullen in de omgeving van het plangebied blijven waardoor de grootste limiterende factor, voedselaanbod, onveranderd blijft in het buitengebied van Enter.

6.1.3 Egel

Het vernietigen van essentieel leefgebied van egel is ontheffing plichtig. Dit leefgebied wordt aangetast bij het verwijderen van bodembeplanting rondom de woning en de garage, alleen hier is egel tijdens het onderzoek vastgesteld. Hierbij dient gewerkt te worden buiten de kwetsbare periode (winter) voor egel. Daarnaast dienen er compenserende maatregelen te worden getroffen bij het aanleggen van de nieuwe woonwijk. Deze maatregelen zijn vastgesteld in het groenplan (bijlage 4). Hierbij wordt gebruik gemaakt van inheemse boomsoorten waaronder een extensief maaibeheer wordt toegepast. Daarnaast worden verspreid bodembedekkende heesters aangeplant. Een dergelijke inrichting zorgt in combinatie met de te realiseren

tuinen voor een toename van het geschikt leefgebied voor egel binnen het plangebied en op termijn dus geen schade aan de gunstige staat van instandhouding.

6.2 Ontheffing noodzakelijk

Voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, boerenwaluw en egel is een ontheffing aangevraagd. Deze soorten zijn gezamenlijk in één aanvraag ingediend. Om een ontheffing Wet natuurbescherming te verkrijgen voor bovengenoemde soorten moet:

- de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd blijven;
- invulling gegeven worden aan de zorgplicht;
- voldaan worden aan een bij de wet genoemd belang;
- er mogen geen alternatieven zijn.

Deze gegevens moeten worden uitgewerkt in een projectplan. In het projectplan staat concreet welke werkzaamheden, wanneer, en op welke wijze worden uitgevoerd. Dit wordt aangevuld met een onderbouwing van de noodzaak van het project.

Een ontheffingsaanvraag is ingediend bij de provincie Overijssel. Maximaal twintig weken na het indienen van de aanvraag wordt er een besluit genomen. Op dat besluit kunnen belanghebbenden nog bezwaar maken. Deze termijnen zijn terug te vinden op de website van de provincie. Concrete maatregelen die genomen moeten worden tijdens de werkzaamheden dienen vastgelegd te worden in een ecologisch werkprotocol. Hierin dienen eveneens de aanvullende voorwaarden verwerkt te worden die voortvloeien uit de ontheffingsaanvraag.

6.3 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming, aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

Wanneer er sprake is van een bestemmingsplanprocedure moet aannemelijk gemaakt worden dat de plannen uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat aangetoond moet worden dat een ontheffing Wet natuurbescherming verleend gaat worden.

Voor verblijfplaatsen van xx worden regelmatig ontheffingen aangevraagd en verkregen. In zijn algemeenheid moeten daarbij de volgende maatregelen genomen worden om de gunstige staat van instandhouding te garanderen en aan de zorgplicht te voldoen:

- aanbieden nieuwe en meer verblijfplaatsen vóór verwijderen huidige;
- in stand houden voldoende functioneel leefgebied (foerageergebied en dergelijke);
- voorkomen van aantasten/doden dieren bij uitvoering, bijvoorbeeld door uit te voeren buiten de gevoelige periodes.

Door bovengenoemde maatregelen te nemen wordt de functionaliteit van het plangebied (en/of directe omgeving) voor de dieren in stand gehouden. In dat geval kan een ontheffing worden aangevraagd voor het verstoren van de dieren.

Ten slotte moet aangetoond worden dat er geen alternatieven zijn. De ontwikkeling is locatie specifiek, hiervoor is geen alternatief. Alternatieven in het kader van de werkwijze en planning worden ingevuld bij het opstellen van het activiteitenplan en de ontheffing. In het kader van het bestemmingsplan zijn deze onderdelen echter niet relevant.

Het bestemmingsplan biedt voldoende ruimte om aan de eisen voor een ontheffing te voldoen. De noodzaak voor een ontheffing belemmert de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dus niet.

6.4 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegde gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoekgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn”.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7 Literatuur

- Bij12. (2017). *Kennisdocument gewone dwergvleermuis*. Opgeroepen op 2020, van bij12.nl: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>
- Bij12. (2017). *Kennisdocument Gierzwaluw*. Opgehaald van bij12.nl: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf>
- ESRI. (2020). ArcMap. Nederland.
- NDFF. (2020). *uitvoerportaal*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://ndff-ecogrid.nl/>
- RVO. (2014). *Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis*. Den Haag: RVO.
- SOVON. (2014). Aantalsontwikkeling en nestplaatskeuze van Nederlandse Boerenzwaluwen. *Limosa*, 7.

Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd ¹.
3. Beschermingsregime “andere soorten”
Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern ¹

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1: Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de

initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime (Zie kader – Staat van instandhouding). Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de ‘Generieke’ of ‘Gebiedsgerichte aanpak’. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

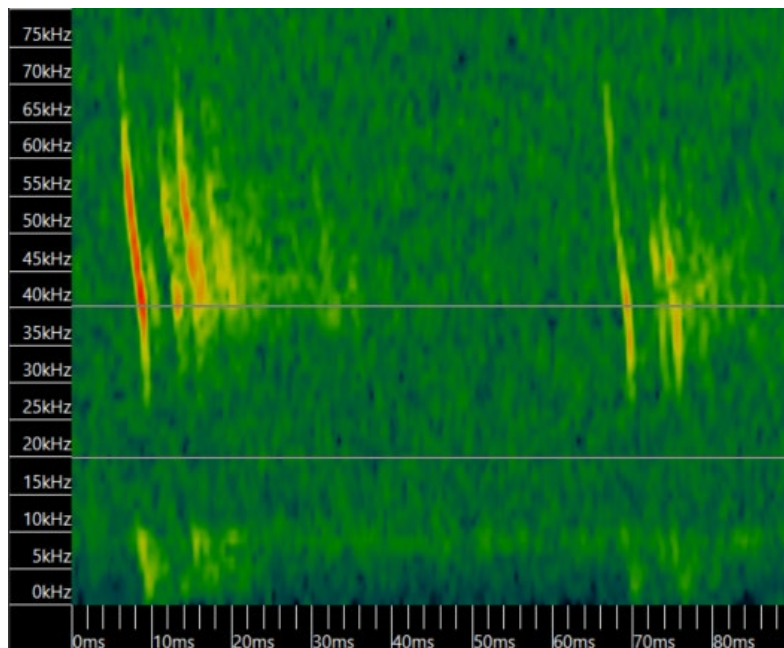
Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

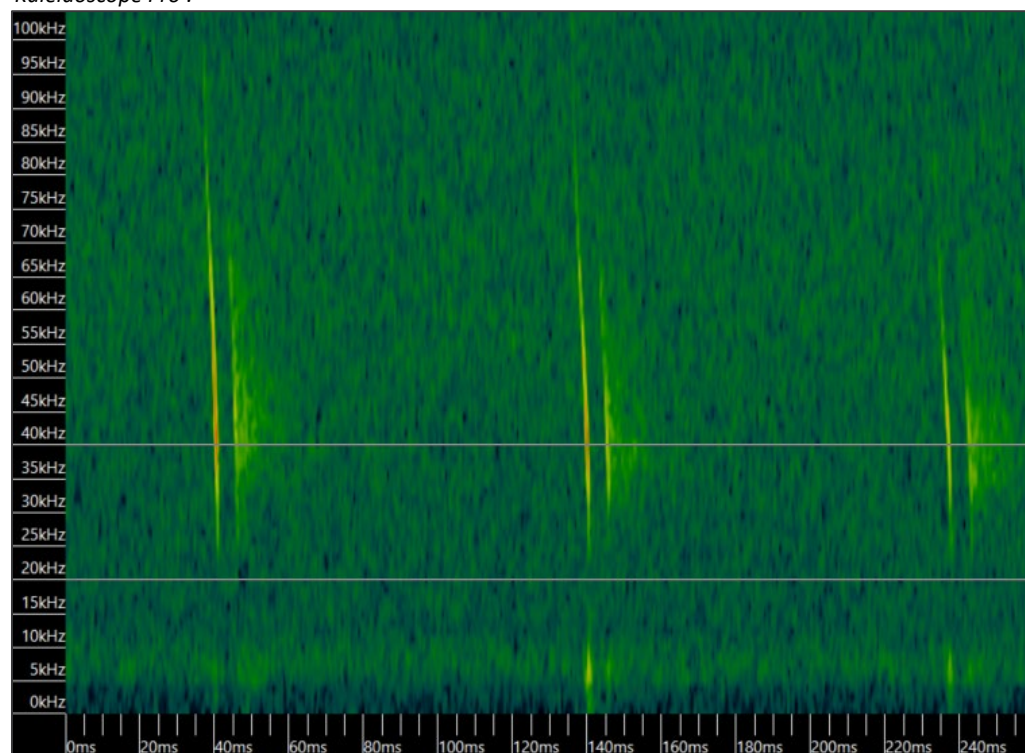
Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Bijlage 2: Sonogrammen

Afbeelding 1: Grafische weergave van een geluidsoptname van de vermoedelijke baard-/Brandts vleermuis welke is waargenomen gedurende het veldbezoek op 15-06-2020. De opname is weergegeven in de analyse software van 'Kaleidoscope Pro'.

Afbeelding 2: Enkele opnames van een franjestaart, waargenomen gedurende het veldbezoek op 07-07-2020. De opname is weergegeven in de analyse software van 'Kaleidoscope Pro'.

Bijlage 3: Impressie opgehangen vleermuiskasten

Afbeelding 3a: Impressie enkele opgehangen kasten.

Afbeelding 3b: Impressie enkele opgehangen kasten.

Bijlage 4: Groenplan

Afbeelding 4: Opgestelde groenplan voor de nieuw in te richten woonwijk.

Bijlage 5: Resultaten nader onderzoek vleermuizen

Afbeelding 5: Onderzoeksresultaten nader onderzoek vleermuizen.